

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Quæstiuncula 1^a . 2^a . 3^a.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

lectus verò, & omnis actus ipsius est rei, seu objecto v. g. Petro extrinsecus, utpote in cognoscente sive intelligente existens: nihil mutat in re extrinsecè & ex parte sua sive actus, nego antecedens; quia extrinsecè & ex parte sua sive actus modò rem, v. g. Petrum, confusè, modò distinctè repræsentat: ex quo fit, ut res sive Petrus dicatur extrinsecè & ex parte actus mutari; nam sicuti conceptus distinctus est alius à confuso; ita Petrus distinctè conceptus, extrinsecè alius est à seipso confusè conceptus.

RESOLUTIO II.

CXLIV. **D**ico 2° distinctio Rationis-ratiocinantis est, quæ mediat inter rem & rem eandem objectivè, substantem conceptibus solo numero distinctis. Talis est inter ens concretum & entitatem abstractum; ens enim tertix & gladium secundæ declinationis; Petrum subjectum & Petrum prædicatum, *Petrus est Petrus*. Quamdiu enim *Petrus* non repræsentatur ut subjectum, ut prædicatum, &c. reduplicativè; sed specificativè, tamquam id, quod est subjectum, prædicatum, &c. semper substat conceptibus solo numero distinctis, ut patet.

RESOLUTIO III.

CXLV. **D**ico 3° distinctio rationis-ratiocinatæ est, quæ mediat inter rem & rem eandem objectivè, substantem conceptibus plusquam numero distinctis, ratione diversorum terminorum, in ordine ad quos, illam repræsentat: talis est inter animalitatem & rationalitatem in Petro; bonitatem & sapientiam in Deo. Vndè merito D. Thom. in 1um sentent. distinct. 2. q. 1. art. 2. dicit, *Sapientiam & bonitatem esse omnino unum re in Deo, sed differre ratione, & hanc differentiam, non tantum esse rationis-ratiocinantis, sed ex proprietate ipsius Dei, id est, sed ex eo, quod Deus ex se dicat ordinem ad terminos plusquam solo numero distinctos. Pro majori tamen horum intelligentia, fit*

QVÆSTIVNCVLA I.

CXLVI. **Q**uæres 1°, cur, cum communi ferè omnium non dicamus distinctionem Rationis-ratiocinantis esse mediam inter rem & rem eandem sine fundamento in re; Rationis-ratiocinatæ verò è contrà, cum fundamento in re.

CXLVII. Respondeo 1° imprimis non videri tanti hac in parte faciendam auctoritatem communem; quia ut notat R. Pater Ruyssius, Tract. de scientia Dei Disp. 6. Sect. 6. divisio ista distinctionis fuit inter antiquos Scholasticos inaudita, & consequenter à fortiori illæ distinctionum definitiones. Deinde definitiones illæ procedunt ex principio nobis post Nominales & plerosque Recentiores falso (ut Dub. 5° sequenti videbitur) distinctibilitatis scilicet ejusdem rei realiter simplicis in diversos conceptus objectivos inadæquatos.

CXLVIII. Respondeo 2° cur à communi recedat,

mus, rationem esse, quod vel neutra istarum distinctionum habeat fundamentum in re; vel utraque illud habere debeat; quod sic probo: vel enim res sive objectum realiter simplex consideratur absolute & secundum se, vel comparative & cum relatione ad diversos terminos?

CXLIX. Si prius, peto quâ ratione objectum realiter simplex, absolute & secundum se consideratum, sit fundamentum distinctionis rationis-ratiocinatæ, & non distinctionis rationis-ratiocinantis: non enim 1° quia conceptibile ratione-ratiocinatâ distinguente, & non ratione-ratiocinante; quia, ut omnes fatentur, de facto utraque concipitur: non etiam 2° quia ratio-ratiocinans bis idem repræsentat, & ratio-ratiocinata aliud & aliud, saltem ex parte termini, quem objectum respicit; nam à tali respectu præcinditur, & supponitur objectum considerari absolute & secundum se.

CL. Si postterius; similiter peto, quâ ratione objectum realiter simplex, comparative ad diversos terminos consideratum, sit fundamentum distinctionis rationis-ratiocinatæ, & non distinctionis rationis-ratiocinantis: non enim 1°, quia dicit ordinem tantum ad diversos terminos, sive reales, sive intentionales, specie distinctos; & non ad diversos, sive reales, sive intentionales, solo numero distinctos; quia uterque ordo eidem objecto convenit, ut omnes fateri tenentur: non etiam 2°, quia ratio-ratiocinans bis idem repræsentat; ratio verò ratiocinata aliud & aliud ex parte terminorum: nam (præterquam quod illud ipsum, quod est fundamentum rationis-ratiocinatæ propter repræsentabilitates in ordine ad diversos terminos reales, quos producere potest, sit fundamentum rationis-ratiocinantis propter repræsentabilitates in ordine ad diversos terminos intentionales, sive conceptus, quibus repræsentari potest) sicut ratio-ratiocinans bis idem absolute & secundum se sumptum repræsentat, ita & ratio-ratiocinata; & sicut ratio-ratiocinata aliud & aliud ex parte terminorum repræsentat; ita & ratio-ratiocinans; quia, ut dixi, in re haud minus sunt diversæ repræsentabilitates per conceptus solo numero distinctos, quam per specie distinctos, aut quam diversorum effectuum producibilitates; quæ, si simul cum terminis ratione attingantur, res, juxta communem, à seipsa distinguitur cum fundamento in re; igitur similiter distinguitur à seipsa cum fundamento in re, si illæ ejus repræsentabilitates simul cum terminis ratione attingantur, quod fit, toties, quoties res per conceptus solo numero distinctos repræsentatur; quandoquidem conceptus illi repræsentabilitates rei attingant cum ordine ad seipsos, utpote istarum repræsentabilitatum & suipius repræsentationes.

CLI. Confirmatur: quando dico, *Petrus est Petrus*, in actu exercito distinguo ratione-ratiocinante Petrum à seipso, & Petrus distinctionem illam fundat; & quando dico, *Petrus est animal*, in actu exercito distinguo ratione-ratiocinatâ Petrum à seipso, & solus idem Petrus distinctionem illam fundat; non verò *Petrus* & sensationes, ad quas ut animal dicit ordinem, quia illæ, utpote inter se realiter distinctæ, fundant distinctionem realem Physicam; ergò neutra habet fundamentum in re, vel utraque illud habere debet, quod mihi omnino verius.

CLII. Dices ex R. Pare Comptono Logic. disputat. 23. Sect. 1^a. Sicut res eadem sine fundamento in re diversis nominibus synonymis appellatur, *vestis & vestimentum, ensis & gladius, &c.* sic, ut tota distinctionis ratio in vocem refundatur; ita res eadem sine fundamento in re diversis conceptibus synonymis concipitur, sic, ut tota distinctio in intellectum refundatur; ergo distinctio rationis-ratiocinantis est distinctio, quae non habet fundamentum in re.

CLIII. Respondeo distinguendo assumptum; res eadem absolute & secundum se sumpta, sine fundamento in re diversis nominibus, & conceptibus synonymis appellatur, concipitur, &c. concedo assumptum: & ratio est; quia, cum ut sic sit indivisibilissima unitas sub praecisione formali ab omni respectu transcendentali ad terminos extrinsecos, ex parte objecti non potest esse fundamentum talis vocum & conceptuum, &c. diversitatis: res eadem comparativè & cum ordine ad diversos terminos, sive reales, sive intentionales, considerata, sine fundamento in re diversis nominibus & conceptibus synonymis appellatur, concipitur, &c. nego assumptum; numquid enim res eadem, quae productiva diversorum effectuum, potest concipi aut nominari diversis conceptibus aut nominibus cum fundamento in re comparativè, &c. sumpta? id omnes fatentur; ergo & quae ex parte sua conceptibilis diversis conceptibus, nominabilis diversis nominibus, potest concipi & nominari diversis conceptibus & nominibus cum fundamento in re comparativè, &c. sumpta; & sicut illa tota distinctio non refunditur in effectus, sed in rem & effectus, quos respicit; ita & hic totum in conceptus & voces refundi non debet, sed in rem & conceptus ac voces, quos respicit.

QVÆSTIVNCVLA II.

CLIV. QVæres 2°. an alterutra, aut utraque distinctio rationis-ratiocinantis & rationis-ratiocinata sit ficta.

CLV. Respondeo contrà Thomistas, neutram esse fictam; sed è contrà utramque realem; quia utraque habet fundamentum in re comparativè sumpta, & cum relatione ad diversos terminos; nulla autem distinctio habens tale fundamentum in re potest esse ficta; quia scilicet non est tam rei distinctio, quam terminorum, qui sapissimè realiter sine ulla prorsus fictione sunt distincti: quod verò non sit tam rei distinctio, quam terminorum, ratio est; quia semper supponit respectus ad distinctos terminos, ut patet ex sequentibus exemplis: Petrus confusè conceptus in ordine ad sensationem, à seipso distinctè conceptus in ordine ad rationem, ratione-ratiocinata distinguitur: Petrus conceptus cum ordine ad conceptum prædicantem, à seipso conceptus cum ordine ad conceptum in eadem propositione subjicientem, ratione-ratiocinante distinguitur.

CLVI. Confirmatur, quia fingere, est rem possibilem in mente objective impossibilitate, & rem impossibilem in eadem objective possibilitate; ibi autem nihil tale fit; sed res realiter sumpta eo modo concipitur, quo est conceptibilis, ergo, &c. minor patet, consequentia est legitima; major probata est Disp. 1ª Dub. 2.

QVÆSTIVNCVLA III.

CLVII. QVæres 3°. unde habeat intellectus quod rem unam & realiter eandem, modò à paucioribus, modò à pluribus, distinguat, quod fit in fabricatione universalium, de quibus infra.

CLVIII. Respondeo, id habere à sensu, juxta hoc commune axioma, *Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu*: per hoc enim quod sensus notet in objecto operationes ex communi sensu notabiliter diversas, illud perceptum per ordinem ad illas, vel potius earum aliquas, modò à pluribus, modò à paucioribus distinguit, prout notavit, similis speciei operationes pluribus vel paucioribus convenire: cum enim visus nositer in Petro eminèssè visio notat solam sensationem, movetur intellectus ad illum concipiendum ut animal, & ad illum non distinguendum, nisi à non sentientibus, sive non animalibus: cum verò in eodem notat rationationem, movetur intellectus ad illum concipiendum ut hominem, & ad illum distinguendum à non hominibus, qui sunt pauciores, quam non animalia.

CLIX. Dixi operationes ex communi sensu notabiliter diversas: 1°. quia cum ante intellectum non datur universale specificum, operationes, in quas tendit sensus, ut summum speciem formali possibili possunt esse speciem diversas; nisi dixeris fieri speciem formali actuali diversas in actu exercitio ipsius visus, unam ab alià notabiliter distinguentis, de quo universali per visum infra. 2°. quia notabilis duorum inter se diversitas, aliundè, quam ex communi sensu, à nobis difficulter dignoscitur, ut ostendemus in Physica.

CLX. Dices fortè, multa sunt, quae à seipsis distinguui possunt ratione-ratiocinata; & tamen, vel nullas habent operationes, vel saltem non nisi nobis incognitas; ut albedo, ubi, duratio, &c. quae concepta ut accidentia à pluribus, ut entia à paucioribus distinguuntur; ac per consequens ratione-ratiocinata; ergo, quod intellectus rem unam realiter eandem, modò à pluribus, modò à paucioribus distinguat, haberi non potest à sensu notante in illa operationes notabiliter diversas, &c.

CLXI. Respondeo, nos id non tradidisse, ut regulam generalem pro omnibus, sed ut clariorem pro aliquibus, iisque entibus, quorum operationes notabiliter diversas cognoscimus: generaliter tamen dici, intellectum id habere partim ex sensu, partim ex objecto; ex sensu quidem; quia sensus, vel tam imperfectus est, ut simul & semel distinctè totum objectum suum non attingat; vel tam fecundus & perfectus, ut possit objectum suum, sive per visum, sive per tactum, &c. modò actu distincto, modò actu confuso sentire; & sic intellectui non minus fecundo, illud, nunc à pluribus, nunc à paucioribus distinguendi occasionem præbere: ex objecto verò, quia non dicit repugnantiam, sed è contrà capacitatem sentiri, ac repræsentari istis diversis actibus, distincto scilicet, & confuso; sicut sui producit species distinctas & confusas. Distinguiamus igitur albedinem ut accidens à seipsa ut ente ratione-ratiocinata; non quia illius distinctionis præbet fundamentum per operationes suas notabiliter diversas, in ordine ad quas, modò distinctè, modò confusè concipi possit; sed quia intellectus propter suam fecunditatem potest, occasione accepta à sensibus,

sibus, illam modò confusè ut ens, modò distinctè ut accidens per diversos actus repræsentare; & quia ipsa ex parte sua ad id nullam dicit repugnantiam.

D V B I V M V.

An detur Distinctio media inter Realem & Rationis.

CLXII. Antè Resolutionem

A Suppono 1°, mediam illam distinctionem posse esse duplicem, formalem unam Scotisticam, & objectivam aliam Thomisticam, quæ vix, aut ne vix quidem distinguuntur, attentis virtualitatibus objectivis, quæ objectivæ sunt, ut infra patebit.

CLXIII. Suppono 2°, multum distinguere rem realiter eandem esse distinguibilem distinctione se tenente ex parte actuum distinguendum; & rem realiter eandem esse distinguibilem, vel potius distinctam (quia, quæ semel intrinsecè distincta, semper sunt distincta) distinctione se tenente ex parte sua sive rei; quia illa distinguibilitas est extrinseca tantum, & rebus intrinsecè indivisibilissimis, ut Deo, conveniens; hæc verò intrinseca, & solis intrinsecè divisibilibus conveniens: an verò res realiter simplex solam distinguibilitatem extrinsecam admittat? an etiam intrinsecam? id est, quod hic quaerimus.

CLXIV. Suppono 3°, in entibus deveniendum ad unum conceptum intrinsecè indivisibilem; vel alioqui procedendum in infinitum; & tale ab omnibus putatur esse ens; ens autem non solum posse concipi diversis conceptibus synonymis, sed & esse objectum apprehensionis, iudicii, discursus, volitionis, nolitio- nis, &c. nullus dubitat: quia verò ex eo, quod ordinem dicat ad istos diversos terminos, nullus agnoscit in eo diversas ex natura rei formalitates, aut virtualitates objectivas; neque præcisè ex eo, quod ens quodvis aliud ex se ordinem dicat ad diversos effectus, sensationem, ratiocinationem, &c. videtur, in eo agnosci debere diversas ex natura rei formalitates aut virtualitates objectivas: unde longè aliud est objectum distinguere ratione-ratiocinatâ, vel saltem longè aliud esset, suppositâ veritate istius discursus, quem infra probabimus; quàm distinguere formaliter ex natura rei aut objectivè, quæ tamen non satis à Scotistis & Thomistis distinguuntur, quia ibi 1um sit, non 2um. His autem suppositis sit

R E S O L U T I O I.

Refellitur Distinctio Formalis Scotistica.

CLXV. **D**ico non datur distinctio Formalis Scotistica, sive ex natura rei.

CLXVI. Refellitur 1°, distinctio Formalis Scotistica (ut Scotistæ fatentur) mediat inter formalitates antè intellectum diversas, alias & alias, &c. infero, ergò & inter formalitates antè intellectum, & consequenter etiam realiter separabiles; nam idè præcisè duo sunt realiter separabilia; quia antè intellectum separabilia; quandoquidem idè præcisè duo non sint realiter separabilia; quia non sunt antè intellectum separabilia: *Oppositorum enim eadem lex*; Hæc autem ratio videtur esse à priori. Atqui, quæ sunt realiter separabilia distinguuntur realiter, saltem ut modus & mo-

dificatum, non verò distinctione formali media &c. ergò &c.

CLXVII. Confirmatur ratio ista autoritate Aristotelis 4° Metaph. in principio: *Omne ens, vel est in se, & sic est reale; vel est in apprehensione, & sic est rationis*: Infero, ergò distinctio media inter duo entia in se, est realis, saltem talis, qualis est inter modum & modificatum, ergò & media inter formalitates antè intellectum.

CLXVIII. Respondebit fortè R. P. Poncius ex Metaph. disp. 20. n. 50. ens reale dividendum in propriè dictum, id est, quod est propriè res, prout res opponitur formalitati; & impropriè dictum, id est, quod est res, prout res etiam complectitur formalitates: & consequenter ad argumentum respondet, distinguendo consequens, ergò & inter formalitates antè intellectum formaliter separabiles, concedet consequentiam; realiter propriè, negabit consequentiam: ad confirmationem autem similiter distinguet, ergò distinctio media inter duo entia in se est realis propriè dicta, id est, media inter res & res propriè dictas, negabit; impropriè dicta, concedet.

CLXIX. Contrà 1°, quaero, an illud ens reale, quod per R. P. Poncium dicitur impropriè ens reale, nihil de ente rationis participet, an aliquid? sive, an secundum se totum sit antè intellectum, vel non? si primum, tam propriè est ens reale, ac pura negatio est ens purè negativum, pura affirmatio, ens purè affirmativum, &c. quidquid sit, an sit negativum vel affirmativum rei, an modi; substantiæ an accidentis; separabile an inseparabile, &c. quod non respicit negationem ut opponitur enti, sive affirmationem ut opponitur non enti, sed talem negationem, aut talem affirmationem: libenter autem fatemur, formalem distinctionem ex natura rei Scotisticam non esse talem, qualis est inter Petrum & Paulum; sed contendimus non propterea desinere esse propriè realem, magis quàm brutum desinat esse propriè ens reale, quia non est Petrus aut Paulus; & si reverà detur, putamus signa distinctionis propriè realis (quæ communiter assignantur) fallere, haud secus, quàm si pro signo puræ negationis adferretur illud, *quod pure opponatur substantiæ*; signum puræ negationis fallere diceremus, quia accidens purè opponitur substantiæ, & tamen non est pura negatio. Vnde ly *impropriè* non est particula alienans omnem distinctionem propriè realem, sed propriè realem talem, qualis est inter Petrum & Paulum v.g. Secundum autem recusant P. Poncius & alii Scotistæ admittere; & meritò, quia alioqui esset ens mixtum.

CLXX. Contrà 2° sicut illa, quæ sic distinguuntur post intellectum, ut præciso intellectu, nullo modo sint distincta post intellectum, sunt per præfatum Authorem propriè ratione distincta; ita illa, quæ sic distinguuntur ante intellectum, ut præciso eo quod propriè est ante intellectum, nullo modo sint distincta ante intellectum, sunt propriè distincta realiter; quia eodem modo se habet distinctio propriè realis ad ly *ante intellectum*, quo distinctio propriè rationis se habet ad ly *post intellectum*; sicut enim præcisè ablato intellectu hæc tollitur; ita præcisè ablato ente, quod est ante intellectum, illa tollitur.

CLXXI. Contrà 3° cur non potius R. P. Poncius docet, signa distinctionis propriè realis fallere, eò quod non omnibus propriè realiter distinctis conveniant; quàm dicat ea, quibus non conveniunt, esse